

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 16. 4. 2012
COM(2012) 174 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Priebežné hodnotenie Európskeho výskumného programu v oblasti metrológie – EMRP

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Priebežné hodnotenie Európskeho výskumného programu v oblasti metrológie – EMRP

1. KONTEXT A PREHĽAD EMRP

Rozhodnutím Európskeho parlamentu a Rady zo 16. septembra 2009 EÚ súhlasila s účasťou na spoločnom výskumnom programe nazvanom Európsky výskumný program v oblasti metrológie – EMRP¹. Príspevok naň na obdobie 2009 – 2017 dosahuje výšku až 200 miliónov EUR, čo zodpovedá príspevkom 22 zúčastnených štátov². Uvedené rozhodnutie (ďalej len „rozhodnutie o EMRP“) sa zakladá na článku 185 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (predtým článok 169 Zmluvy o ES), ktorý pri vykonávaní viacročného rámcového programu umožňuje koordinovať vnútroštátne výskumné programy prostredníctvom procesu dobrovoľnej integrácie medzi zúčastnenými štátmi, ktorý zahŕňa vedeckú, riadiacu a finančnú integráciu. Spoločné vykonávanie vnútroštátnych výskumných programov si vyžaduje vytvorenie alebo existenciu osobitnej vykonávacej štruktúry. Zúčastnené štáty sa dohodli, že ako osobitnú vykonávaciu štruktúru na vykonávanie EMRP navrhnu EURAMET e.V.³. Osobitná vykonávacia štruktúra by mala byť príjemcom finančného príspevku Únie a mala by zabezpečiť efektívne vykonávanie EMRP.

Základnú činnosť EMRP tvorí financovanie nadnárodných projektov s účasťou viacerých partnerov, ktoré sa týkajú aktivít v oblasti výskumu, technologického vývoja, odbornej prípravy a osvetovej činnosti (ďalej len „projekty EMRP“). Vzhľadom na kapacity sústredené v oblasti metrológie budú základnú časť projektov EMRP vykonávať národné metrologické ústavy a určené ústavy (a to špecializované ústavy zodpovedné za určité vnútroštátne normy a s nimi súvisiace služby, ktoré sú mimo pôsobnosti národných metrologických ústavov) zúčastnených štátov. S cieľom zvýšiť a diverzifikovať kapacity v oblasti metrológie sa v rámci EMRP financujú aj viaceré programy grantov pre výskumných pracovníkov, ktoré dopĺňajú projekty EMRP.

V rozhodnutí Parlamentu a Rady o EMRP sa pripomenulo, že metrológia je transdisciplinárna vedecká oblasť, ktorá je životne dôležitou zložkou modernej znalostnej spoločnosti. Spoločné a porovnateľné normy merania a vhodné validované meracie a skúšobné metódy slúžia ako podklad pre procesy vedeckého pokroku a technologických inovácií a majú preto významný vplyv na hospodárstvo a kvalitu života v Európe.

¹ ROZHODNUTIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY Č. 912/2009/ES zo 16. septembra 2009 o účasti Spoločenstva na Európskom programe metrologického výskumu a vývoja vykonávanom niekoľkými členskými štátmi (Ú. v. EÚ L 257, 30.9.2009, s. 12).

² Belgicko, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švédsko a Taliansko, ako aj Nórsko, Švajčiarsko a Turecko.

³ Neziskové združenie podľa nemeckého práva.

Komisia vo svojom oznámení o hlavnej iniciatíve „Únia inovácií“⁴, prijatom v rámci stratégie EÚ „Európa 2020“⁵ týkajúcej sa rastu, zdôraznila význam inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu pre našich občanov – s cieľmi a opatreniami na úrovni EÚ a jednotlivých členských štátov. Ťažiskom stratégie EÚ sú všetky snahy premeniť Európsku úniu na Úniu inovácií.

Myšlienka vytvárania partnerstiev v oblasti európskeho výskumu a inovácií na spájanie síl, dosahovanie pokroku a riešenie spoločenských výziev bola predstavená nedávno v oznámení Komisie⁶ Rade a Európskemu parlamentu. Rada vo svojich záveroch⁷ uznala, že vytváranie partnerstiev môže uľahčiť optimálne využívanie zdrojov, zaistiť tak úplné využitie intelektuálneho kapitálu Európy, prispieť k integrácii EVP, ako aj obmedziť zbytočné zdvojenie úsilia. Vytváranie partnerstiev spája európskych a vnútroštátnych aktérov s cieľom dosiahnuť kritickú kapacitu a vypracovať spoločnú víziu a strategické programy s využitím možností flexibility a rozsahu. V rámci EMRP sa rovnakým spôsobom vytvorilo silné partnerstvo 22 zúčastnených štátov, s realizáciou ktorého sa začalo v roku 2009.

V rozhodnutí o EMRP sa vyžaduje, aby Komisia s pomocou nezávislých odborníkov vykonala priebežné hodnotenie tri roky po začatí vykonávania EMRP. Toto hodnotenie sa vzťahuje na pokrok pri plnení cieľov, ako aj odporúčania týkajúcich sa EMRP o najvhodnejších spôsoboch ďalšieho posilnenia integrácie, kvality a efektívnosti vykonávania vrátane vedeckej, riadiacej a finančnej integrácie a obsahuje aj hodnotenie toho, či úroveň finančných príspevkov zúčastnených štátov zodpovedá prípadným požiadavkám ich rôznych vnútroštátnych výskumných komunit.

Komisia závery tohto hodnotenia spolu so svojimi vlastnými pripomienkami oznámi Európskemu parlamentu a Rade.

Komisiu pri tomto hodnotení podporila skupina odborníkov prostredníctvom svojich záverov a vydala správu o priebežnom hodnotení (ďalej len „správa“), v ktorej poskytuje hĺbkovú analýzu EMRP v súvislosti s pokrokom pri plnení prvotných cieľov, ako aj odporúčania týkajúcich sa najvhodnejších spôsobov ďalšieho posilňovania integrácie, kvality a efektívnosti tejto iniciatívy.

V tejto správe sú uvedené názory Komisie na hlavné odporúčania, ktoré vo svojej správe⁸ navrhli odborníci.

2. PRIEBEŽNÉ HODNOTENIE VYKONANÉ SKUPINOU NEZÁVISLÝCH ODBORNÍKOV: PRIPOMIENKY KOMISIE

Správa skupiny pokryla všetky príslušné hľadiská, ktoré sa požadovali v rozhodnutí o EMRP, a poskytla významné množstvo skutočností, pripomienok a odporúčaní. Komisia pokladá celú správu za neoddeliteľnú súčasť priebežného hodnotenia. Komisia preto v nasledujúcich

⁴ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov zo 6. októbra 2010 „Hlavná iniciatíva stratégie Európa 2020 Únia inovácií“, KOM(2010) 546 v konečnom znení.

⁵ Oznámenie Komisie z 3. marca 2020 „Európa 2020“ Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu“, KOM(2010) 2020 v konečnom znení.

⁶ KOM(2011) 572 v konečnom znení – Partnerstvo v oblasti výskumu a inovácií.

⁷ RADA EURÓPSKEJ ÚNIE v Bruseli, 8. decembra 2011 18349/11 RECH.

⁸ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm

pododsekoch tejto kapitoly zdôrazní najvýznamnejšie zistenia/odporúčania týkajúce sa EMRP a v tejto súvislosti vyjadrí svoje názory.

2.1 Kvalita a efektívnosť vykonávania

Komisia sa delegovaním vykonávania EMRP na určenú vykonávaciu štruktúru (DIS) riadila ustanovením článku 185 ZFEÚ a pravidlami týkajúcimi sa nepriameho centralizovaného riadenia podľa nariadenia o rozpočtových pravidlách. Ako DIS bol zvolený EURAMET e.V. a jeho riadiaca štruktúra sa na účely vykonávania EMRP osvedčila ako efektívna a vysokokvalitná. Vzhľadom na prevádzkovú kapacitu EMRP, ale aj na jeho vedecký obsah si skupina uvedomila, že zvýšená viditeľnosť EMRP nad rámec metrologickej komunity by bola prospešná pre širšie spoločenstvo zainteresovaných strán a spoločnosť vo všeobecnosti.

Komisia uvítala dôrazné odhodlanie a profesionálne riadenie EURAMET-u e.V. a Výboru pre EMRP pri vykonávaní EMRP počas prvých troch rokov jeho existencie od roku 2009 a podporuje všetky súvisiace inštalácie vzťahujúce sa na vykonávanie EMRP s cieľom aj naďalej zlepšovať kvalitu vykonávania a viditeľnosť tohto programu.

Komisia schvaľuje odporúčanie skupiny zaviesť kľúčový ukazovateľ výkonnosti (KUV) pre lehoty na uzatvorenie zmluvy a stanoviť ciele týkajúce sa zlepšenia v záujme čo najskoršieho začatia realizácie všetkých projektov po ich výbere.

2.2 Finančné príspevky zúčastnených štátov

- 1) Na základe rozhodnutia o EMRP je poskytnutie príspevku Únie podmienené formálnym záväzkom každého zúčastneného štátu prispieť svojím podielom financovania EMRP a efektívnou platbou finančného príspevku príjemcovi. Celková výška vnútroštátnych záväzkov všetkých 22 zúčastnených štátov bola stanovená aspoň na 200 miliónov EUR a zahŕňala 10 % v hotovosti hlavne na pokrytie prevádzkových nákladov (až do výšky 16 miliónov EUR) pri riadení EMRP a zvyšná suma sa použila ako príspevok na programy grantov. EURAMET navyše Komisii poskytol dôkazy o primeraných finančných zárukách zúčastnených štátov v súlade s článkom 8 rozhodnutia. Sumy garantované zúčastnenými štátmi sa vypočítavajú podľa vopred stanoveného, pevne určeného pridelovacieho kľúča podľa jednotlivých zúčastnených štátov. Záruky boli vytvorené prostredníctvom vyhlásenia o záruke alebo o zodpovednosti zúčastnených štátov alebo ich národných metrologických ústavov voči Komisii.
- 2) Zúčastnené štáty doteraz vyplatili všetky finančné príspevky pri plnom rešpektovaní postupov stanovených na účely vykonávania EMRP. Vnútroštátne príspevky na vybrané projekty sa vyplatili pri plnom rešpektovaní všetkých schválených postupov.

Komisia uznáva, že zúčastnené štáty dodržali svoje prvotné záväzky stanovené v rozhodnutí o EMRP a súhlasí s názorom skupiny, že EMRP dosiahol prostredníctvom svojho modelu financovania vysokú úroveň finančnej integrácie.

2.3 Integrácia vnútroštátnych výskumných programov v oblasti metrológie

Iniciatíva EMRP je zameraná na zosúladenie a integráciu príslušných vnútroštátnych výskumných činností v oblasti metrológie s cieľom vytvoriť spoločný výskumný program integrovaný z vedeckého, riadiaceho a finančného hľadiska.

Úroveň vedeckej integrácie možno považovať za hlavný úspech EMRP, ale aj za významný prínos pre dotknuté vnútroštátne programy v oblasti metrológie. Vďaka prístupu nazvanému „Grand Challenge“ (Veľká výzva) sa v rozsiahlej miere posilnila interdisciplinárna spolupráca medzi vnútroštátnymi výskumnými programami v oblasti metrológie. Hoci sú v určitej miere do projektov EMRP zapojené aj tretie strany, ich účasť a vplyv na tvorbu programov sa niekedy zdajú byť obmedzené a v oblastiach výraznej multidisciplinárnej povahy by sa mohli posilniť. Hoci sa zdá vhodné zamerať EMRP hlavne na rozvoj a posilnenie kompetencií a schopností národných metrologických ústavov alebo špecializovaných osobitných ústavov, skupina je presvedčená o tom, že odborníci tretích strán by tomuto špecializovanému spoločenstvu mohli priniesť pridanú hodnotu. Zapojenie širšej výskumnej komunity by sa navyše mohlo ďalej posilniť v určitých oblastiach, ktoré prekračujú rámec typického výskumu v oblasti metrológie.

Keďže Výbor pre EMRP spoločne schvaľuje potenciálne výskumné témy pre každú výzvu na predloženie návrhov a rozhoduje o výbere tém na ďalšie zváženie, je inšinciou, ktorá určuje spoločné strategické stanovisko k prioritám výskumu v oblasti metrológie v celej Európe. Skupina zdôraznila, že výber výskumných tém v rámci EMRP bol vhodný, že EMRP je uznávaný na celom svete a že vďaka nemu možno zabrániť veľmi nákladnému zdvojovaniu úsilia. Podľa odhadov sa v súčasnosti v rámci rozsahu a tém EMRP koordinuje 50 % vnútroštátnych investícií, a je preto zrejmé, že vedecká integrácia základného vnútroštátneho financovania sa realizuje v značnom rozsahu.

Pokiaľ ide o zdroje vyčlenené na EMRP, rozdiel medzi veľkými a malými prispievateľmi je však podstatný (ako sa stanovilo v rozhodnutí). Vedecké kompetencie a existujúce výskumné infraštruktúry sa preto významne líšia, čo niekedy sťažuje úplnú vedeckú integráciu všetkých 22 zúčastnených štátov. Pre malé a rozvíjajúce sa národné metrologické ústavy je hlavnou prekážkou ich obmedzená schopnosť zapojiť sa do projektov EMRP spolu s odborníkmi, ako aj ich obmedzené finančné zdroje. Skupina sa domnieva, že v dôsledku toho vzniká veľké riziko, že namiesto zmenšenia existujúceho rozdielu v kompetenciách a schopnostiach medzi etablovanými veľkými metrologickými ústavmi a rozvíjajúcimi sa malými metrologickými ústavmi sa tento rozdiel naopak zväčší.

Komisia zdieľa názor skupiny, že rozdiel v kapacitách jednotlivých zúčastnených štátov sa v niektorých prípadoch zrejme prehľbuje, a súhlasí s názorom skupiny, že systém poskytovania grantov výskumným pracovníkom by sa mohol využívať účinnejšie v záujme ďalšieho posilnenia možností pre krajiny s obmedzenými výskumnými kapacitami v oblasti metrológie. Komisia úplne schvaľuje odporúčanie skupiny preskúmať stupeň flexibility, ktorý by sa mohol uplatniť na riadenie grantov poskytovaných na účely mobility s cieľom prekonať prekážky, ktoré predstavuje zmena miesta pracoviska.

Riadiaca integrácia sa zrealizovala v rámci EURAMET e.V., ktorý sa osvedčil ako profesionálna, dobre fungujúca organizácia. V prípade potreby sa uskutočnili a stále uskutočňujú zlepšenia EMRP, aby sa pri svojom vykonávaní mohol považovať za účinný. Súčasná riadiaca štruktúra sa považuje za efektívnu aj integrovanú.

Skupina sa však domnieva, že je potrebné preskúmať spôsoby zníženia a zjednodušenia zbytočných administratívnych postupov. Úroveň administratívnej záťaže pre koordinátorov a účastníkov projektov sa považuje za vysokú a realizácia projektov sa môže oneskoriť v dôsledku ťažkostí súvisiacich so zmluvami o grantoch. Vzorová zmluva o poskytnutí grantu výskumnému pracovníkovi bola zlepšená v roku 2011 a od roku 2012 sa vzťahuje len na základné aspekty grantu. Napriek týmto zlepšeniam je skupina aj naďalej toho názoru, že

systém poskytovania grantov výskumným pracovníkom nefunguje riadne a mal by byť predmetom ďalšieho zváženia.

Niekoľkí členovia Výboru pre EMRP a skupina sa navyše vyjadrili, že je potrebné zabezpečiť dostatočný počet kompetentných koordinátorov projektov, ktorí s ich realizáciou začnú čo najskôr po prijatí rozhodnutia o výbere. Skupina dospela k záveru, že riadenie komplexných medzinárodných výskumných projektov zjavne charakterizuje všeobecný nedostatok profesionálnych kompetencií.

Komisia preto súhlasí so skupinou v tom, že je potrebné ďalej harmonizovať riadiace postupy, a podnecuje EURAMET e.V. v úsilí poskytovať odbornú prípravu projektovým koordinátorom a potenciálnym projektovým partnerom v oblasti riadenia európskych výskumných projektov.

Finančná integrácia EMRP je na vysokej úrovni a skupina dospela k záveru, že ďalšiu finančnú integráciu by bolo ťažké dosiahnuť v dôsledku blokového financovania národných ústavov, ktoré zodpovedá vnútroštátnym záväzkom zúčastnených štátov. EMRP používa systém spoločného virtuálneho fondu spolu s vhodným mechanizmom finančných rezerv, ktorý umožňuje rovnocenné financovanie projektov ako v prípade systému spoločného reálneho fondu. Riadenie EMRP a jeho vysoká úroveň finančnej integrácie umožňujú zabezpečiť, aby dostupné finančné prostriedky na jednotlivé výzvy vždy zodpovedali potrebám navrhovateľov. Týmto spôsobom sa bez výnimky v plnej miere rešpektovalo poradie klasifikačných zoznamov centrálnych a nezávislých hodnotení v prípade všetkých troch výziev.

2.4 Pokrok dosiahnutý pri plnení cieľov

Na hodnotenie pokroku dosiahnutého pri plnení cieľov EMRP skupina konzultovala posúdenie vplyvu *ex ante*⁹, v ktorom boli uvedené všeobecné ciele politiky, konkrétne ciele a prevádzkové ciele EMRP.

Pokiaľ ide o všeobecné ciele politiky, skupina dospela k názoru, že EMRP dosiahol značný pokrok v súvislosti s voľným pohybom znalostí v rámci EVP. Hlavní výskumní partneri v rámci sektora navzájom úzko spolupracujú s cieľom podporiť rozvoj znalostí a rast na posilnenie konkurencieschopnosti Európy v globálnom meradle. Čiastočné zameranie na veľké výzvy týkajúce sa energetiky, životného prostredia a zdravia umožňuje zintenzívniť spoluprácu s metrologickou komunitou v záujme uspokojovania spoločenských potrieb. Skupina dospela k záveru, že EMRP prispieva k realizácii Európskeho výskumného priestoru (EVP) implementáciou skutočného „Európskeho priestoru výskumu v oblasti metrologie“ (MERA).

Vzhľadom na konkrétne ciele skupina zdôraznila štrukturujúci účinok v súvislosti s finančnou integráciou, ktorý sa prejavil už v prvých rokoch existencie EMRP. Možno pozorovať aj ďalší užitočný štrukturujúci účinok, ktorý sa prejavuje prostredníctvom zložitého výročného procesu stanovovania priorít pre spoločné výzvy, čo má v niektorých krajinách zrejme vplyv na ich vnútroštátne priority. Štrukturujúci účinok a odstraňovanie fragmentácie sú jednoznačne výraznejšie v tých krajinách, ktoré prevádzkujú centralizovaný metrologický systém. Hoci je ešte príliš skoro na hodnotenie týchto štrukturujúcich účinkov na priemysel,

⁹ SEK(2008) 2949 – Správa o posúdení vplyvu.

spoločnosť a využívanie nových technológií, skupina sa zdá byť presvedčená o tom, že sa darí dosahovať úroveň kritickej kapacity, čo by bez EMRP nebolo možné.

Prevádzkové ciele EMRP sa týkajú otázok súvisiacich s veľkými výzvami, budovaním kapacít, otvoreným prístupom k infraštruktúre, posilňovaním spolupráce so širšou vedeckou komunitou, modernizáciou, mobilitou mladých výskumných pracovníkov, lepšou koordináciou medzinárodných záležitostí, podporu regulácie a noriem a podporou priemyslu a hospodárskeho rastu. Podľa rozhodnutia o EMRP sa očakáva dosiahnutie týchto prevádzkových cieľov týmto spôsobom:

a) združovaním špičkovej kvality v oblasti metrologického výskumu - vytváraním konkurencieschopných spoločných výskumných projektov (ďalej len „projekty EMRP“), ktoré čerpajú potenciál dostatočnej kritickej kapacity zo sietí národných metrologických ústavov a určených ústavov zúčastnených štátov na riešenie hlavných problémov v oblasti metrologie, ktoré existujú na európskej úrovni;

b) otvorenosťou systému najlepšej vedeckej práce – zvýšením účasti zo širšej európskej výskumnej komunity prostredníctvom grantov pre výskumných pracovníkov;

c) budovaním kapacít - zvýšením potenciálu európskej výskumnej komunity v oblasti metrologie prostredníctvom grantov na podporu mobility výskumných pracovníkov so zameraním na členské krajiny združenia EURAMET s obmedzeným potenciálom metrologického výskumu.

Skupina zdôraznila s veľkým uspokojením, že v rámci európskej metrologickej komunity sa vo výskume v oblasti metrologie podarilo združiť špičkovú kvalitu. Podľa skupiny si EURAMET e.V. a Výbor pre EMRP zasluhujú chválu za uľahčenie vedeckej koordinácie. Skupina podporila myšlienku prípadných zlepšení procesu výberu strategických výskumných tém pre každú výzvu, aby EMRP mohol lepšie reagovať na potreby všetkých príslušných zainteresovaných strán. Takýto prístup by mohol umožniť lepšie využívanie výsledkov na úrovni priemyslu a regulácie a mohol by zdôvodniť rozšírenie existujúcich kapacít výskumu v oblasti metrologie v rámci národných ústavov aj mimo nich.

Komisia schvaľuje odporúčanie skupiny a podnecuje EURAMET e. V., aby preskúmal potenciálnu pridanú hodnotu organizovania pracovných seminárov pre zainteresované strany, pričom uprednostní strategické výskumné témy, a najmä témy pre výzvy týkajúce sa veľkých výziev, v prípade ktorých by bol žiaduci otvorenejší prístup.

Komisia ďalej súhlasí s odporúčaním skupiny, že v prípade určitých výskumných tém by bolo prospešné dôkladnejšie zohľadniť kritériá vplyvu súvisiace s rýchlym využívaním výsledkov v rámci Európy.

Na rozdiel od úspešného združovania špičkovej kvality v samotnej základnej metrologickej komunite sa cieľ otvoriť systém najlepšej vedeckej práce podarilo dosiahnuť len v obmedzenej miere. Skupina naznačila, že EMRP sa vo vonkajšom vnímaní stále považuje za pomerne uzavretý pre širšiu európsku výskumnú komunitu.

Komisia preto aj na základe odporúčania skupiny podnecuje EURAMET e.V., aby preskúmal nové spôsoby lepšieho využívania programov grantov na posilnenie väzieb s najlepšími strediskami špičkovej vedy v celej Európe.

Skupina vo svojej ďalšej analýze napokon dospela k záveru, že EMRP nedosahuje požadovaný účinok z hľadiska budovania kapacít v tých krajinách, ktoré majú obmedzené alebo nemajú žiadne výskumné kapacity v oblasti metrológie. Hoci niektoré krajiny využili program na účely budovania kapacít v strategických oblastiach záujmu, zdá sa, že rozdiel v kapacitách v porovnaní s krajinami, ktoré sa intenzívne venujú výskumu, narastá.

Treba poznamenať, že mechanizmy v rámci existujúceho EMRP týkajúce sa otvárania systému najlepšej vedeckej práci a budovania kapacít vychádzali hlavne zo systému poskytovania grantov v rámci EMRP. Zdá sa, že finančná kapacita samotného systému poskytovania grantov nepredstavuje významnú prekážku. Skupina pripomenula, že existujúci EMRP bol so svojimi špecifickými prevádzkovými procesmi a finančnými nástrojmi navrhnutý na základe rozhodnutia o EMRP ako výskumný program zameraný na dosahovanie špičkových vedeckých výsledkov a v rámci jeho prevádzkovania nie je ľahké navyše podporovať aj zložitú úlohu budovania kapacít. Skupina v tejto súvislosti vypracovala zaujímavé a dôležité odporúčania týkajúce sa fungovania EMRP v dlhodobejšom horizonte.

Komisia zdieľa názory skupiny o pokroku dosiahnutom pri plnení cieľov, ktoré boli nahlásené, a úplne súhlasí s odporúčaním využiť služby odborných sprostredkovateľov v záujme posilnenia lepšieho začlenenia tých krajín, ktoré majú obmedzené výskumné kapacity v oblasti metrológie, s cieľom odstrániť rozdiely v porovnaní s pokročilejšími krajinami.

2.5 Európska pridaná hodnota EMRP

Skupina vyjadrila svoje presvedčenie, že EMRP je excelentný príklad toho, čo možno dosiahnuť koordináciou vnútroštátnych programov v oblasti výskumu a vývoja financovaných z vnútroštátnych prostriedkov. Skupina vyzdvihla tri konkrétne aspekty EMRP, ktoré prinášajú značnú európsku pridanú hodnotu:

- EMRP umožňuje, aby sa vďaka kritickej kapacite riešili aj zložité interdisciplinárne témy, akými sú napríklad veľké spoločenské výzvy, ktoré by mohli presahovať kapacity jednej krajiny.
- EMRP združuje značné zdroje a spája výskumné úsilie 22 krajín v oblasti metrológie. Podľa odhadov skupiny sa prostredníctvom EMRP v súčasnosti koordinuje približne 50 % celkových finančných prostriedkov vyhradených na oblasť metrológie v Európe, čo spolu s príspevkom EÚ predstavuje 400 miliónov EUR v jednom spoločnom programe.
- Skupina uznáva, že dochádza k odstraňovaniu fragmentácie výskumných snáh, a skonštatovala, že prostredníctvom dôkladného plánovania aj realizácie každej spoločnej výzvy (spoločná tvorba programov) sa podarilo obmedziť zbytočné zdvojovanie úsilia.

Vzhľadom na tieto skutočnosti skupina podnecuje EURAMET e. V., aby zvážil možnosti rýchleho využitia výsledkov projektov dosiahnutých v rámci EMRP v prostredí európskeho priemyslu, a navrhuje, aby sa z dlhodobšieho hľadiska pozornosť sústredila viac na inovácie a činnosti v oblasti výmeny znalostí.

Ďalšou oblasťou, v ktorej má EMRP európsku aj národnú pridanú hodnotu, je jeho podpora regulácie vo všeobecnosti. Ide napríklad o právne predpisy v oblasti životného prostredia ako európska rámcová smernice o vode. Skupina pripomenula, že vypracovávanie a definovanie metrologických aspektov takýchto právnych predpisov sú príkladmi tých oblastí, v ktorých by

výskumná komunita v oblasti metrologie spolupracujúca v rámci EMRP a EURAMET-u e.V. mala zohrávať vedúcu úlohu pri vypracúvaní nových základných metód merania. Skupina je toho názoru, že táto úloha si vyžaduje širokú škálu výhľadových aktivít a včasné zapojenie tvorcov politiky a regulačných orgánov na vnútroštátnej a európskej úrovni. Len ak sa dosiahne takáto úroveň spolupráce, bude EMRP schopný využiť svoj úplný potenciál a podporovať politiku Únie.

Komisia na základe odporúčania skupiny podnecuje EURAMET e.V., aby preskúmal možnosti organizovania výhľadových pracovných seminárov s regulačnými ministerstvami/úradmi a príslušnými generálnymi riaditeľstvami Komisie.

Skupina skonštatovala, že okrem prípadných výhľadových aktivít v súvislosti s regulačnými otázkami sú to aj metrologické aspekty týkajúce sa „nových technológií“, ktoré predstavujú oblasť, kde metrologická komunita môže podporiť rast rozvíjajúcich sa sektorov, ktoré potrebujú vyvinúť nové alebo presnejšie metodiky merania. „Nové technológie“ sa preto javia ako oblasť, v rámci ktorej by sa mala posilniť spolupráca so širšou výskumnou komunitou buď priamo v rámci projektov EMRP, ale prípadne aj prostredníctvom koordinácie s doplnkovými projektmi a partnermi v rámci RP7.

Komisia víta odporúčanie skupiny preskúmať potenciálnu pridanú hodnotu vytvorenia stimulov na umožnenie vzájomne prínosnej spolupráce medzi doplnkovými projektmi a partnermi v rámci EMRP a RP7.

2.6 Budúci vývoj EMRP mimo rámca RP7 a ponaučenia pre budúce spoločné programy vo všeobecnosti

Skupina je toho názoru, že okrem prípadných uvedených zlepšení prevádzkovania EMRP existujú aj viaceré ponaučenia pre budúce spoločné programy vo všeobecnosti. Tieto ponaučenia sú všeobecné aj špecifické pre danú realitu európskej metrologickej komunity, ako napríklad rozsiahle využívanie vnútroštátneho „inštitucionálneho alebo blokového“ financovania.

Bez toho, aby bolo dotknuté akékoľvek rozhodnutie o budúcom vývoji EMRP mimo rámca RP7, Komisia víta iniciatívu skupiny zameranú na poskytovanie poradenstva k jedenástim možným otázkam, ktoré sa majú zohľadniť pri navrhovaní budúcich iniciatív, ktoré by mali umožniť EURAMET-u e.V. dosiahnuť vyššiu úroveň európskej integrácie.

Pokiaľ ide o ponaučenia pre budúce spoločné programy, skupina vyjadrila svoj názor, že EMRP by v niektorých prípadoch mohol ísť príkladom pre činnosti spoločnej tvorby programov alebo pre iné iniciatívy, ak by na účely realizácie spoločného programu tieto iniciatívy vychádzali z článku 185 ZFEÚ. Skupina dospela k záveru, že je možné, že nie všetky zainteresované členské štáty už majú svoje prebiehajúce programy vhodné na integráciu v rámci spoločného programu alebo ich programy nie sú dostatočne flexibilné. Treba mať na zreteli skutočnosť, že vo väčšine krajín EÚ sú na koordináciu na európskej úrovni dostupné len obmedzené finančné prostriedky poskytované na základe hospodárskej súťaže.

Podľa názoru skupiny odborníkov je obzvlášť ťažké dosiahnuť finančnú integráciu v rámci iniciatív založených na článku 185 a EMRP je ukážkou toho, ako „spoločný virtuálny fond“ založený na nepeňažných príspevkoch môže dosiahnuť veľmi vysokú úroveň finančnej integrácie.

Komisia víta úvahy skupiny o budúcich spoločných programoch a bude pokračovať vo

svojich činnostiach v oblasti koordinácie rôznych prebiehajúcich iniciatív založených na článku 185, aby sa ponaučenia, ktoré sa získajú do budúcnosti, využili pri podpore potenciálnych verejno-verejných partnerstiev v rámci programu Horizont 2020.

3. ZÁVER

EMRP, ktorý sa začal realizovať v roku 2009 a za vykonávanie ktorého je zodpovedný EURAMET e.V., dosiahol úplnú prevádzkovú výkonnosť ako spoločný výskumný program 22 zúčastnených štátov. Úroveň integrácie medzi zúčastnenými vnútroštátnymi programami sa považuje za vysokú. Komisia bude preto aj naďalej podporovať súčasný program, ako sa stanovuje v rozhodnutí o EMRP.

EMRP po troch rokoch svojej existencie dosahuje dobré výsledky pri plnení väčšiny svojich prvotných prevádzkových cieľov, na ktoré sa vzťahuje takmer 85 % zdrojov EMRP. Ide najmä o cieľ združovať špičkovú kvalitu vo výskume v oblasti metrológie. Značné rozdiely však existujú medzi očakávaniami a realitou v súvislosti s tromi kvalitatívnymi ukazovateľmi vplyvu: budovaním kapacít, interakciou so širšou vedeckou komunitou a mobilitou.

EURAMET e.V. a Výbor pre EMRP ako najvyššie inštalácie v riadiacej štruktúre EMRP sa vyzývajú k vynaloženiu všetkého potrebného úsilia na zlepšenie situácie v priebehu zostávajúceho obdobia trvania programu. Hoci nie je potrebné meniť pôvodné rozhodnutie, uvedené odporúčania skupiny by mal implementovať EURAMET e.V. To platí aj v prípade akýchkoľvek dodatočných opatrení, ktoré by členovia EURAMET-u mohli považovať za užitočné alebo potrebné na zlepšenie budovania kapacít, interakcie so širšou vedeckou komunitou a mobility v rámci EMRP.

Napokon, Komisia bude počas nasledujúcich rokov otvorená myšlienke predbežných diskusií s EURAMET-om e.V. o ďalších možných opatreniach prijatých v súvislosti so súčasným EMRP v kontexte nasledujúceho programového obdobia bez toho, aby bolo dotknuté konečné rozhodnutie o programe HORIZONT 2020 a viacročnom finančnom rámci EÚ, s prihliadnutím na širšie politické súvislosti v rámci stratégie EURÓPA 2020.